

Δευτέρα, 17 Σεπτέμβριος 2012 19:43

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΕΙ ΤΟ ΤΣΟΥΡΧΛΙ

[ιστορία-λαογραφία](#)

Του δασκάλου Ηλία Γάγαλη

Η δυνατότητα που παρέχεται πλέον με τις νέες τεχνολογίες είναι πολύ μεγάλη για αυτό νέα στοιχεία μετά από έρευνα προκύπτουν για θέματα ιστορίας ή ακόμα και για το βίο μαρτύρων και νεομαρτύρων. Αυτά ήρθε η ώρα να γίνουν ευρέως γνωστά... στον κόσμο και στο ευρύ κοινό. Η έρευνά μας αυτή βασίστηκε επίσης σε βιβλία που περιγράφουν τα γεγονότα σε βιβλία τα οποία έχουν γραφεί χρονολογικά πολύ κοντά στα χρόνια και στο μαρτύριο του Αγίου Γεωργίου του νεομάρτυρα που έγινε...

στις 17 Ιανουαρίου του 1838.

Στην προσπάθειά μας αυτή θα σταθούμε σε στοιχεία της επιτόπια παράδοσης του χωριού του Αγίου καθώς και στην αναφορά δασκάλου για το ίδιο θέμα σε περιοδικό του 1976.

Δυο πρόσωπα παίζουν κεντρικό ρόλο ώστε ακολουθώντας την πορεία τους να βρούμε το βηματισμό του Αγίου μας μέσα στο χρόνο: ο αξιωματικός Χατζή Αμπτουλάχ και το αφεντικό του Εμίν πασάς. Ακολουθώντας τα βήματά τους ακολουθούμε στην ουσία και την πορεία του Αγίου μας από το χρονικό σημείο που φεύγει από τα Γρεβενά και έρχεται στην περιοχή της Ηπείρου.

Ο Γεώργιος γεννήθηκε το 1808 στο Τσούρχλι Γρεβενών. Ηλικιωθείς ο Γεώργιος και μη δυνάμενος να πορισθή εν τω μικρώ και ταπεινώ χωρίω αυτού τα προς το ζην ηθέλησε να ζητήσει αλλαχού πόρον ζωής. Αποχαιρετήσας τους αδερφούς, επαναλαμβάνοντας αυτό μετά δακρύων τας ειρημένας υποθήκας απήλθε της πατρικής στέγης και συνεφωνήθη εν Γρεβενοίς ιπποκόμος εις περιφανή τινά αξιωματικόν του στρατού του Ιμίν πασά, υιού του περιωνύμου Κιουταχή, Χατσή Αβδουλάν καλούμενον, μεθ' ου και συναπήλθεν εις Ιωάννινα το έτος 1836. Ο Νικόλαος Τσιγαράς εκφωνεί τον πανηγυρικό αυτό λόγο στο ναό της Χρυσοσπηλιώτισσας στην Αθήνα σε Ηπειρώτες το έτος 1885. Σε αναφορά που κάνει ο Ν. Τσιγάρας αναφέρει ότι: Δεν μπαίνω στην εξιστόρηση των γεγονότων της εποχής εκείνης, για να καταδείξω το μέγεθος και την αξία του μαρτυρίου του νέου μας μάρτυρα Γεωργίου, γιατί αυτή δεν απέχει πολύ από μας. Οι περισσότεροι από μας είδαν, άλλοι άκουσαν και τα αντιλήφθηκαν αυτά από αυτόπτες μάρτυρες και ακόμα ηχεί στ' αυτία μας η φρικτή εξιστόρηση εκείνων των γεγονότων, των οποίων θέατρο υπήρξε τότε όλη η Ελλάδα. Είναι επομένως ο Τσιγάρας ένα πρόσωπο που έζησε, άκουσε όλα αυτά που έγιναν σχετικά με τον Άγιο από πάρα πολύ κοντά.

Πότε εμφανίζεται ο νεομάρτυρας Άγιος Γεώργιος στα Ιωάννινα

Ο Αμπτουλάχ, αξιωματικός του Εμίν (Emin Paşa) πασά γιού του περίφημου Κιουταχή (Mehmet Rusit) ενώ αρχικά υπηρετεί στα Γρεβενά στη συνέχεια μετατίθεται από τα Γρεβενά στην Παραμυθιά μετά την πτώση της Παραμυθιάς στα χέρια του Εμίν το Σεπτέμβριο του 1831 και παίρνει μαζί του και το Γεώργιο που υπηρετεί στη δούλεψή του ως ιπποκόμος.

Εδώ θα αποτυπώσουμε και τη διαφορετική άποψη του καθηγητή Αρσακείου Α.Ν.Διαμαντόπουλου που λέει ότι: «...Εικοσαετής κατετάχθη εις σώμα ανταρτών και έπειτα προσελήφθη εις την υπηρεσίαν του Αλβανού αξιωματικού Χατζή Αβδουλλά ως ιπποκόμος εν Ιωαννίνους, θεωρούμενος υπό πάντων ως Μουσουλμάνος...»

Στο βιβλίο του Ευάγγελου Μουτσικά το 1995, ένα νεότερο και πλήρες κείμενο όπου διασταυρώνονται κριτικά παλαιότερες πηγές διαβάζουμε για το νεομάρτυρα Άγιο Γεώργιο: Σε ηλικία δεκαπέντε ετών περίπου, άρχισε να εργάζεται κοντά σε Τούρκους αξιωματικούς. Στην αρχή σε κάποιον αγά που είχε στρατοπεδεύσει για ξεκούραση στο χωριό του, τον οποίο ακολούθησε στις μετακινήσεις και έφυγε έτσι από τη γενέτειρά του. Στη συνέχεια πήγε στη δούλεψη άλλων Τούρκων αξιωματικών, ώσπου γύρω στα είκοσι δύο του χρόνια προσελήφθη στα Γιάννενα από το Χατζή Αβδουλλάχ εφέντη .

Ο Σαλαμάγκας Δ. το 1954 αναφέρει: «Στα 1832 τέλος εμφανίζεται στα Γιάννενα ένας φουστανελλοφόρος λεβέντης από τα χωριά των Γρεβενών. Ήταν σαϊτζής (ιπποκόμος) του Τούρκου Αβντουλλάχ ακολούθου του Βαλή των Γιαννίνων Εμίν Πασιά, και τον φώναζαν Χασάν.

Ένα παλλικάρι είκοσι τεσσάρων χρονών ο Γεώργιος, ο γκιαούρ-Χασάν, όπως τον φώναζαν οι Τούρκοι κατά την περίοδο του μαρτυρίου του. Ο Νεομάρτυρας !»

Στη δούλεψη του Χατζή Αμπτουλάχ ο Γεώργιος «έμεινε περίπου από οκτώ χρόνους»

Στην βιογραφία που στέλνουν οι δυο επίσκοποι οι 13 ιερείς και οι 17 πρόκριτοι των Ιωαννίνων στο Πατριαρχείο τον Απρίλιο του 1839 αναφέρεται και ο χρόνος που χωρίζεται ο Γεώργιος με τον Αμπτουλάχ: «...παρ' ω διατρίψας μέχρι του παρελθόντος Ιουνίου αωλζ (1837) και τη αδεία εκείνου, ήλθεν εις Ιωάννινα και εμισθώθη παρά τοις Σαραφπασήδες του τότε διοικητού Βεζύρ Εμίν Πασά μέχρι της εντεύθεν συν εκείνω αναχωρήσεώς του.» Επομένως από τα μέσα του 1829 μέχρι και τον Ιούνιο του 1837 ο Άγιος υπηρετεί τον αξιωματικό Χατζή Αμπτουλάχ λίγο πριν αυτός ακολουθήσει τον νεαρό Εμίν στα Γιάννενα.

Ο Δημήτριος Σαλαμάγκας ένας από τους πληρέστερους συγγραφείς της αγιογραφίας του Αγίου το 1954 γράφει ότι η βιογραφία του Αγίου στάλθηκε τον Απρίλιο πιθανότατα του 1839 στην Κωνσταντινούπολη υπογεγραμμένη όπως προανέφερα από δύο επισκόπους δεκατρείς ιερείς και ιερομονάχους της πόλης των Ιωαννίνων και δεκαεπτά άλλους κοσμικούς άρχοντας και προκρίτους των Γιαννίνων μαζί με το αίτημα για αγιοποίηση, Σ' αυτή τη βιογραφία αναφέρεται:

«Γεώργιος τις, εκ του χωρίου της επαρχίας Γρεβενών Τζούρφλη ονομαζόμενον, υιός Κωνσταντίνου και Βασίλως, προ χρόνων πέντε και δέκα αναχωρήσας εκείθεν, ιπποκόμος υπομίσθιος, διατελέσας εν τόποις διάφοροις και εν Ιωαννίνους, ήν, ως απλούς, πράος και γραμμάτων άπειρος...»

Ας εξετάσουμε τι γράφει και η επιτόπια παράδοση η οποία αναφέρετε στο βιβλίο του Σαλαμάγκα, ένα σύγγραμμα του 1954 το οποίο αναφέρει:

«Κάποιος τοιούτος Δερβέναγας κατέλυσε με το Τάγμα του εις το χωρίον μας. Επειδή δε του ήρεσεν η τοποθεσία, το κλίμα ,το νερό και η εξ' ανάγκης περιποίησης των κατοίκων προς αυτόν, έμεινεν εδώ επί 3-4 ημέρας. Κατά το διάστημα τούτο έτυχε να ίδη το Γεώργιό μας, ένα νέον εύρωστον ,ρωμαλέον νεανίαν, τον οποίον εξήτησε και παρέλαβε μαζί του, ως υπηρεσίαν δε τω ανέθεσε την του ιπποκόμου του. Λόγω του σεβασμού του προς τον αυθέντην του ,λόγω της τιμιότητός του, λόγω της προς μόνον το καθήκον του προσηλώσεώς του, λόγω της ευσυνειδησίας του, απέκτησε την εύνοϊαν του Δερβέναγα και των αξιωματικών του. Λόγω δε της καλής συμπεριφοράς του, απέκτησε την αγάπην και εκτίμησιν όλων των συστρατιωτών του, οι οποίοι τον ωνόμαζον «Γκιαούρ Χασάν». Μετά παρέλευσιν ολίγων ετών, ο Αυθέντης του

Δερβέναγας εις μίαν μάχην κατά των Ελλήνων ηνδραγάθησεν, ο δε Σουλτάνος του απένειμε τον τίτλον του Πασά (Στρατηγού).Ο δε Δερβέναγας, εκτιμών την τιμιότητα και την ευσυνειδησίαν του Γεωργίου μας, τον προϋβίβασεν εις ανώτερον βαθμόν. Τούτο όμως εξηρέθησε τους συστρατιώτας του, πως δηλαδή ένας Γκιαούρης να λάβη τοιαύτην επίζηλον θέσιν παρά τω Πασά, ενώ αυτοί Μωαμεθανοί να λαμβάνουν διαταγάς από ένα Γκιαούρη. Ο Γεώργιός μας όμως ουδεμίαν σημασίαν έδιδεν εις αυτά. Εξηκολούθησε μετά τιμιότητος και ευσυνειδησίας τα καθήκοντά του. Ούτω δε η προς αυτόν εύνοια του Πασά ηύξανε .Μετά παρέλευσιν ολίγων ετών και μετά την κατάπαυσιν της Ελληνικής επαναστάσεως, ο Σουλτάνος τον Άνω Δερβέναγα τον διώρισε ως Γενικόν Διοικητήν Ηπείρου και Αλβανίας, με έδραν τα Ιωάννινα. Ούτος, συμπαραλαβών και τον Γεώργιον, έφθασεν εις Ιωάννινα, όπου προήγαγε αυτόν εις γενικόν οικονόμον του παλατιού του. Θέσις επίζηλος τότε, διότι απ' αυτόν εξηρτάτο όλο το προσωπικόν του Παλατιού του Πασά, απ' αυτόν εξηρτάτο πλέον πάσα υπόθεσις ,οιαδήποτε οιασδήποτε φύσεως, παρά τω Πασά.» Την ίδια αναφορά επαναλαμβάνει και ο δάσκαλος Σωτήρης Φάσσας σε άρθρο του στο περιοδικό «Μακεδονική Ζωή το 1976» .

Επομένως ο Γεώργιος από το 1808 μέχρι και το 1824 διαμένει στο Τσούρχλι (1839-15=1824) και στη συνέχεια βρίσκεται στη δούλεψη μπέηδων και του Χατζή Αμπτουλάχ διοικητού στα Γρεβενά.

Με την έναρξη του 1830 στέλνεται από την Κωνσταντινούπολη Σατράπης της Ηπείρου στα Γιάννενα ο γιός του Ρεσίτ πασά (Κιουταχή) Εμίν πασιάς ,ο οποίος φέροντας σκιά διοικητή, απειλούνταν και διέτρεχε κίνδυνο η ίδια του η ζωή. Περνούσε τη ζωή του έγκλειστος στο φρούριο, καθότι το μεγαλύτερο μέρος των σωματοφυλάκων και στρατιωτών του υπήρχαν σχετικοί φίλοι, συγγενείς και ομόφρονες των Αλβανών, όσοι τότε καταπονούσαν και λήστευαν τους χριστιανικούς λαούς της Ηπείρου. Αντικαθιστά στη διοίκηση των Ιωαννίνων για λίγο τον πατέρα του Ρεσίτ (Κιουταχή) ο οποίος πηγαίνει στα Μπιτόλια (Μοναστήρι) όπου εξοντώνει το Βελή μπη και τον Ασλάν μπη, Αλβανούς που είχαν στραφεί ενάντιον του Σουλτάνου. Ο Ρεσίτ επιστρέφει στα Γιάννενα και στις 10 Μαρτίου 1831 εκστρατεύει ενάντια του Μουσταφά πασά Σκόδρας ο οποίος είχε επαναστατήσει. Από το Μάρτη του 1831 ουσιαστικά ο Εμίν ασκεί διοίκηση στη θέση του πατέρα του στα Μπιτόλια και στα Γιάννενα και μένει διοικητής έως και τον Οκτώβριο του 1833.

Επανερχεται και πάλι στα Γιάννενα για λίγο το διάστημα (Νοέμβριος 1836 - Σεπτέμβριος 1837) και στη συνέχεια μετατίθεται δυσμενώς ως διοικητής Θεσσαλίας στη Λάρισα.

Τα Γιάννενα σε λιθογραφία του 18ου αιώνα

Μαζί με το νεαρό Εμίν πασά πηγαίνει στα Γιάννενα και ο αξιωματικός του Χατζή Αμπτουλάχ που έχει στη δούλεψη του το Γεώργιο και ο οποίος τον ακολουθεί σχεδόν όπου πηγαίνει. Γι αυτό το Σεπτέμβριο του 1837 ο Χατζή Αμπτουλάχ φεύγει από τα Γιάννενα, αλλά αφήνει εκεί τον ιπποκόμο του Γεώργιο που υπηρετεί τον Μουτεσελίμη Φιλιατών ο οποίος είναι στενός φίλος του Αμπτουλάχ.

Ο Γεώργιος όταν πηγαίνει στα Γιάννενα είναι ήδη 22 ετών το 1830.Ο χαρακτήρας του έχει διαμορφωθεί το διάστημα αυτό στα 16 χρόνια που έμεινε στο χωριό του στο Τσούρχλι μαζί με τους γονείς του ως τα 8 έτη και από τα 8 μέχρι τα 16 κοντά στα αδέρφια του που τον μεγάλωσαν στη συνέχεια. Στη συνέχεια συνεχίζει να ζει μέσα σε περιβάλλον που οι χριστιανοί είναι περισσότεροι στην πόλη των Γρεβενών και κοντά

στη γενέτειρά του το Τσούρχλι όπου πλειοψηφούν οι Βαλαάδες, με το οποίο οπωσδήποτε συνεχίζει να έχει επαφές. Τα Γρεβενά το 1831 έχουν 53 οικογένειες μουσουλμάνων Βαλαάδων και 175 οικογένειες χριστιανών που μιλούν όλοι ελληνικά η δε επαρχία Γρεβενών μαζί με τα Βέντζια 985 οικογένειες μουσουλμάνων Βαλαάδων (18,41%) και 4364 οικογένειες χριστιανών (81,58 %).

Το χωριό του Γεωργίου το διάστημα 1831-1854

Το χωριό του Αγίου μας ,το Τσούρχλι Γρεβενών ,το 1831 έχει 46 οικογένειες χριστιανών και 112 οικογένειες εξισλαμισμένων χριστιανών (Βαλαάδων) οι οποίοι συζούν χωρίς να έχουν πολλά προβλήματα μεταξύ τους σε δυο ξεχωριστές συνοικίες. Μιλούν όλοι ελληνικά χωρίς κανείς του να μιλά τουρκικά . Ελληνικό σχολείο στο χωριό δεν υπήρχε για το λόγο αυτό ο Άγιος παραμένει αγράμματος, απλός και ταπεινός. Σχολείο λειτουργεί για πρώτη φορά το 1854.

Εκκλησία παλιά υπήρχε η οποία το 1836 αντικαθίσταται από την εκκλησία των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου, που σήμερα δεσπόζει στην πλατεία του χωριού στο ίδιο χωριό στον κάτω μαχαλά υπάρχει ο ναός του Αγίου Ιωάννη που από τους Βαλαάδες Τσουρχλιώτες έχει μετατραπεί σε τζαμί τον καιρό που αυτοί αλλαξοπίστησαν. Το Τσούρχλι μετονομάζεται σε Άγιο Γεώργιο προς τιμήν του νεομάρτυρα το 1927 .

Ο Εμίν πολιορκεί την Παραμυθιά. Ο Γεώργιος στην Παραμυθιά με τον Αμπτουλάχ.

Τον Αύγουστο και Σεπτέμβριο του 1831 λόγω της συμμετοχής των Μουσουλμάνων Τσάμηδων της Παραμυθιάς εναντίον των Σουλτανικών στρατευμάτων στη μάχη της Βελτίστας ο Εμίν Πασάς των Ιωαννίνων πολιορκεί για δυο μήνες το κάστρο του Αγίου Δονάτου, όπου κατέφυγαν οι Τσάμηδες, μαζί με την οικογένεια των Προνιατών. Μέσα στο κάστρο υπήρχαν 200 υπερασπιστές οι οποίοι μετά από 2 μηνών πολιορκία πιεζόμενοι από τον Εμίν αναγκάστηκαν να παραδοθούν. Ακολουθεί μεγάλη καταστροφή των περιουσιών των Παραμυθιωτών και εξορίζονται οι αρχηγοί τους στην Σόφια.

Αμέσως μετά ο Εμίν τοποθέτησε διοικητή της Παραμυθιάς τον Χατζή Αμπτουλάχ ο οποίος έχει μαζί του τον σαϊτζή Χασάν, τον Άγιο μας. Διοικεί στην Παραμυθιά ο Αμπτουλάχ 2 έτη και το φθινόπωρο του 1833 μετατίθεται στο Μπεράτι της Αλβανίας. Εκεί μένει ως το 1836, γιατί στη συνέχεια μετατίθεται . Όλο αυτό το διάστημα ο Άγιός μας ακολουθεί τον Αμπτουλάχ.

Είναι ήδη γνωστός στα Γιάννενα από το 1833 με το όνομα Χασάν. Ασφαλώς και το ντύσιμό του δεν είναι αυτό που βλέπουμε στην αγιογράφησή του. Σαν σαϊτζής η εμφάνισή του δε θυμίζει σε κανένα ότι είναι Έλληνας και χριστιανός. Ο Αλβανός όμως αφέντης του Αμπτουλάχ το ξέρει όμως ότι είναι χριστιανός και όταν για πρώτη φορά το 1836 οδηγείται στον κατή (δικαστή) αφού αυτός τον εξετάζει τον βρίσκει απερίτμητο (οι μουσουλμάνοι έκαναν περιτομή) κι έτσι αυτός ο δίκαιος κριτής τον απαλλάσσει και καταγράφεται στα τουρκικά κιτάπια: Γεώργη βελέντη Κώστα δηλαδή Γεώργιος ο γιος του Κωνσταντίνου.

Ο γάμος του Γεωργίου με την Ελένη

Στις 26 Οκτωβρίου 1836 του Αγίου Δημητρίου νυμφεύεται ο Άγιος την Ελένη ,ανιψιά από την αδερφή του διδασκάλου Ζαφειρίου και 30 μέρες μετά το γάμο

ανεβαίνει στο Μπεράτι της Αλβανίας με τον ίδιο αφέντη (δηλαδή το Χατζή Αμπτουλάχ) με τον οποίο και έμενε μαζί μέχρι τον Ιούνιο του 1837. Με την άδεια του αφεντικού του ήρθε στα Γιάννενα και εμισθώθη στους Σαραφπασήδες (σ' αυτούς που μάζευαν τους φόρους) για λογαριασμό του τότε Διοικητού Βεζύρ Εμίν Πασά και μέχρι την αναχώρηση του Εμίν από τα Γιάννενα (Σεπτέμβριος του 1837).

Αφού ανέλαβε τη διοίκηση ο Βεζύρης Μουσταφά πασάς, εμισθώθη από το νέο Μουτεσελίμη Φιλιατών και μετά από όχι μεγάλο χρονικό διάστημα αφού ο Μουτεσελίμης ξαναγυρίζει στα Γιάννενα για δικές του υποθέσεις, έρχεται και ο Γεώργιος μαζί του ως ιπποκόμος.

Στις 10 Ιανουαρίου 1838 ημέρα Δευτέρα ο Μουτεσελίμης ξεκινά αμέσως για τους Φιλιάτες ,ο Γεώργιος ζήτησε άδεια, επειδή η γυναίκα του είχε γεννήσει μένει μερικές μέρες στο σπίτι ,και στη συνέχεια να επιστρέψει και πήρε την άδεια, έχοντας σκοπό να παρευρεθεί στη βάπτισή του γιού του .

Ο Γεώργιος στον ιεροδικαστή. Το μαρτύριο και η εκτέλεση του Αγίου.

Φορητή εικόνα, Αθήνα Μουσείο Μπενάκη

Κατηγορείται εκ νέου από τους Τούρκους ότι είναι εξωμότης ,ότι δηλαδή ήταν μουσουλμάνος και έγινε χριστιανός. Ο ίδιος το αρνείται και επιμένει ότι ήταν είναι και θα παραμείνει χριστιανός.

Οδηγείται εκ νέου στον ιεροδικαστή όπου υποστηρίζει και πάλι την πίστη του στο Χριστό. όμως αυτή τη φορά δεν έχει κοντά του τον Αμπτουλάχ ο οποίος ήξερε το χριστιανικό του παρελθόν ,να το επιβεβαιώσει και να αθωωθεί. Του τάζουν πολλά αν δηλώσει ότι είναι μουσουλμάνος αλλά αυτός προτιμά να θυσιαστεί για το Χριστό και για τους φίλους του που ενισχύουν με κάθε τρόπο τον Άγιο. Αυτός όμως δε χρειάζονταν καμιά ενίσχυση. Ύστερα από τριήμερο και πολυποίκιλο μαρτύριο το οποίο υπέστη στις φυλακές του φρουρίου οδηγείται στις 17 Ιανουαρίου 1838 στην πλατεία Κουρμανιό στο Κάστρο στην αγχόνη με θάρρος και γενναιοψυχία σίγουρος γι αυτό που έκανε βάζοντας τέλος σε μια σειρά εξισλαμισμών που γίνονταν αθρόα εκείνα τα δύσκολα χρόνια στερεώνοντας την πίστη των χριστιανών της Ηπείρου της Δυτικής Μακεδονίας και όλων των γύρω περιοχών.

Έτσι είναι αυτός ο αγράμματος ιπποκόμος που δείχνει με το παράδειγμά του σε κάθε χριστιανό το δρόμο της θυσίας και του μαρτυρίου, απαρνούμενος τις τιμές τα πλούτη και τα αξιώματα που του έταζαν ,αλλά κρατώντας μέσα του την πίστη των πατέρων του στο Χριστό.

Η δεύτερη παλαιότερη εξασέλιδη βιογραφία του Αγίου εκδίδεται στην Αθήνα το 1856 με τον τίτλο Νέον Μαρτυρολόγιον. Εκεί βλέπουμε με τα μάτια αυτοπτών μαρτύρων τα γεγονότα που αφορούν το βίο του Αγίου από το 1836 κυρίως και μέχρι το μαρτύριό του . Ο νεομάρτυρας Γεώργιος μαζί με το Άγιο Δημήτριο από τη Σαμαρίνα αποτελούν τους κατεξοχήν Δυτικομακεδόνες άγιους, προσθέτοντας σ' αυτούς και τον Όσιο Νικάνορα που ίδρυσε τη μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρα στη Ζάβορδα και ο οποίος γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη.

Τις παλιότερες αγιογραφίες του Αγίου Γεωργίου εκ Τσουρχλίου Γρεβενών και εν Ιωαννίνους μαρτυρήσαντος στη Δυτική Μακεδονία θα αντικρίσει ο φιλόθρησκος επισκέπτης, στη μονή Ταξιαρχών στον Ταξιάρχη Γρεβενών έργο του 1847 ιστορούμενη από συμπατριώτες αγιογράφους Τσουρχλιώτες τους αδερφούς Μπακόλα ή Ζωγράφου.

Τη δεύτερη εξίσου παλιά αγιογραφία συναντάμε στη σκάλα του άνω γυναικωνίτη του Μητροπολιτικού ναού Κοζάνης του Αγίου Νικολάου. Ο Γεώργιος φέρει φωτοστέφανο και κρατά στο δεξί χέρι επασημωμένο Σταυρό
Η χάρη του Αγίου να σκεπάζει όλους τους Έλληνες Δυτικομακεδόνες και Ηπειρώτες.

Άγιος Γεώργιος Γρεβενών, 17 Ιανουαρίου 2012

- Πανεπιστήμιο Κρήτης. Τσιγάρα (1885) Λόγος πανηγυρικός εις τον νεομάρτυρα Γεώργιο, σ.18, εκδόσεις Κουσουλίνου.
- Πανεπιστήμιο Κρήτης Τσιγάρα (1885) Λόγος πανηγυρικός εις τον νεομάρτυρα Γεώργιο, σ.18, εκδόσεις Κουσουλίνου.
- Πανεπιστήμιο Κρήτης Λεξικόν των Αγίων Πάντων της Ορθοδόξου Εκκλησίας (1904) Μολοττού Ζώτου, σ.367, εν Αθήναις, τύποις Αντωνιάδου.
- Διαμαντόπουλος (1928) Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ελευθερουδάκη, ΤΓ' σ.878.
- Μουτσίκας Ε.(1995) Ο Άγιος Νεομάρτυς Γεώργιος ο εξ Ιωαννίνων. Έκδοση Οίκου Αγίου Γεωργίου Ιωαννίνων σ.23. Αθήναι.
- Σαλαμάγκας Δ.(1954), Ο Νεομάρτυρας Άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων, Αθήνα, σ.14
- Σαλαμάγκας Δ.(1954), Ο Νεομάρτυρας Άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων, Αθήνα, σ.43
- Ο.π. σ.110.
- Σαλαμάγκας Δ.(1954), Ο Νεομάρτυρας Άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων, Αθήνα, σ.109.
- Σαλαμάγκας Δ.(1954), Ο Νεομάρτυρας Άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων, Αθήνα, σ.44.
- Φάσσας Σ.(1976) Μακεδονική Ζωή τ.124, σ.18.
- Αραβαντινός Π. (1856). Χρονογραφία της Ηπείρου, τ. Β', σ.σ.342-343 Αθήνα: Βλαστός.
- Δρακάκης Θ. -Κούνδουρος Σ.(1939), Αρχαία συστάσεως και εξελίξεως Δήμων και Κοινοτήτων 1836-1939.(Αθήναι).
- Σαλαμάγκας Δ.(1954), Ο Νεομάρτυρας Άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων, Αθήνα, σ.61.
- Σαλαμάγκας Δ.(1954), Ο Νεομάρτυρας Άγιος Γεώργιος Ιωαννίνων, Αθήνα, σ.σ. 109-110.
- Ο.π. σ.σ.110-111.

Πηγή: <https://greveniotis.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%B1/item/487-o-georgios-konstantinou-egkatalipei-to-tsourxli>